

Příloha k protokolu o SZZ č. ....

Diplomant: **Bc. Tomáš Severa**

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Filozofická fakulta, Ústav kulturních studií

Obor: **Literárně-historická studia (LHSn)**

Datum odevzdání posudku: 21. 1. 2016

Vedoucí diplomové práce:
Mgr. David Skalický, Ph.D.

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Hranice fikce

.....
(téma)

Na úvod mého posudku bych rád ocenil, že si Tomáš Severa pro svou diplomovou práci vybral téma v současné teorii výrazně rezonující a zároveň téma nesnadné, poznamenané mnohostí konceptů i pojmovou nekoherencí. Nedokázal se zcela ubránit tomu, aby se nejednota a zmatečnost při používání termínu fikce v určitých pasážích nevepsala také do jeho vlastního textu; přesto jde o práci velmi kvalitní.

Autorův výklad je logicky a přehledně strukturovaný. V první kapitole se zabývá definicí fikce, resp. různými pojetími toho, co se fikcí rozumí. Zaměřuje se na Cohnové pojetí fikce jako „literárního nereferenčního narativu“, které kriticky reflektuje – správně se ptá, proč tento termín omezit na umělecký druh literatury a na narativní žánr. Všímá si podstatné skutečnosti, a sice že každý fikční text se napájí z předchůdné zkušenosti recipienta s aktuálním světem. Opíraje se o pojetí Ralfa Schneidera, vyvozuje z toho, že referent fikčního znaku nutně odkazuje k reálnému světu, ze kterého vychází a který jen modifikuje na základě signálů obsažených ve fikčním textu. Je možná trochu škoda, že si této otázky podrobněji nevšímá a nezabývá se například polemikou P. Koťátka s L. Doleželem, pravdou však je, že vlastní jádro Severova tématu leží jinde.

Následující kapitoly člení teorie fikce obvyklým způsobem na formální, sémantické a pragmatické. Zatímco úvahám K. Hamburgerové, G. Genetta a D. Cohnové o formálních rysech fikčnosti věnuje důkladnou pozornost a na mnoha stranách nás jimi provádí, teorií sémantických a pragmatických se dotýká možná až příliš zběžně - z pragmatických teorií představuje jen Searlovu studii „Logický status fikčního diskursu“, což může o pragmatickém pojetí fikčnosti poskytnout představu jen značně parciální. Zcela nesrozumitelný je v této souvislosti odkaz k Cempírkově autorské mystifikaci (viz s. 32-33) – jak souvisí se schopností čtenáře okamžitě rozpoznat fikční status díla?

V páté kapitole ukazuje předložená práce prostřednictvím několika vhodně zvolených teoretických textů, jak velmi tenká a nejasná je hranice mezi fikčními žánry a faktuálními žánry, jakými je historiografická práce či televizní zpravodajství, které zobrazenou skutečnost často spíše konstruují, než reprezentují. Jistým matoucím rysem této kapitoly jsou v úvodu posudku již zmíněné posuny a výsledná zmatečnost ve významu klíčového pojmu fikce. Jak bylo uvedeno v první kapitole práce, H. White, jehož úvahám o fikčnosti historiografických textů je první část páté kapitoly věnována, používá termínu fikční v podstatně odlišném smyslu, než v jakém je chápán v teorii fikčních světů – nikoli jako nereferenční narativ, ale jako narativní

konfiguraci vůbec. Ta je charakteristikou jak literárních (fiktivních), tak historiografických textů, jejich distinktivní rysy tedy musíme hledat jinde než v úvahách o fikčnosti. Jakoby však autor předložené práce na tuto skutečnost pozapomněl, když pomíjí Whitovo ujišťování, „že nezpochybňuje esenciální rozdíl mezi událostí historickou a fiktivní“ (s. 36) a tvrdí, že „pomyslná linie oddělující fikční a faktuální vyprávění pro [... H. Whita] vůbec neexistuje, lépe řečeno vede jinudy, spíše okolo fikce a historie, než mezi nimi.“ (s. 37-38) Jaký smysl zde máme připisovat výrazu fikce a jaký výrazu fikční vyprávění? Jistě ne identický, neboť pokud ano, význam této věty mi naprosto uniká.

Na stránkách věnovaných Doleželovým úvahám o rozdílu mezi fikčním a faktuálním vyprávěním a Ricoeurově *Času a vyprávění*, se autor předložené práce omezuje víceméně jen na parafrázi přečteného. Není tomu tak ovšem vždy - je nutné ocenit pasáže, kdy se odhodlává ke kritické reflexi předložených úvah, kdy se nezdráhá vyjádřit své pochyby, nesouhlas, názory na diskutovaný problém. Některým nelze než přitakat, jiné však vzbuzují pochybnosti, např. výhrada k Dunnově tezi o absenci dvojí chronologie času vyprávění a času vyprávěného v televizním zpravodajství – chronologie (pořádek) je jinou temporální kategorií než rychlost, jíž Severa argumentuje proti této tezi (viz s. 40). Ne zcela srozumitelná je mi také jeho úvaha o Doleželově zatížení mimetismem (viz s. 29-30). Zato za velmi pozoruhodnou považuji závěrečnou, šestou kapitolu, v níž se T. Severa obrací k teoriím simulace, které – jak ukazuje – by mohly poskytovat inovativní a produktivní pojmové nástroje pro uchopení fikčnosti.

Předložená diplomová práce čerpá z postačujícího korpusu odborných textů, a to jak česky, tak anglicky psaných. Autor se zcela nevyvaroval chyb a překlepů (např. „standartní“ místo „standardní“ v citaci z R. Ronenové /s. 9/ či L. Doležela /s. 30/, „texty konstruovali“ místo „konstruovaly“ /s. 30/, „pod odhalení pravdy“ místo „po odhalení“ /s. 33/), až na tyto drobnosti je však jeho práce napsána kultivovaným jazykem, z něhož je patrné dobré porozumění přečteným, ne vždy snadným textům i schopnost je vyložit a samostatně reflektovat.

Práci **doporučuji k obhajobě.**

Návrh na klasifikaci diplomové práce: **velmi dobře**

.....
podpis vedoucího diplomové práce

V Českých Budějovicích dne 21. 1. 2016

Stupeň klasifikace:	výborně	velmi dobře	dobře	nevyhověl
---------------------	---------	-------------	-------	-----------